

Ing. Ingrid Majerová, Dr.
Katedra ekonomie a veřejné správy
Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné
majerova@opf.slu.cz

SVĚTOVÁ EKONOMIKA

KAPITOLY 5-8

Integrace a globalizace

- Globalizace
 - jeden z rysů vývoje světové ekonomiky
 - Rozvoj mezinárodních ekonomických vztahů (internacionalizace prostřednictvím mezinárodního obchodu a mezinárodního pohybu kapitálu), jež vede k prohlubující se propojenosti a vzájemné závislosti národních ekonomik
- Pilíře globalizace
 - Liberalizace mezinárodního obchodu
 - Liberalizace kapitálových toků
 - Vědeckotechnický pokrok
- Globalizace doprovázena *regionální integrací* – spojování národních ekonomik do větších celků za účelem zvětšování trhů a překonání fragmentace

Integrace a globalizace

- Stupně integrace:
 - Pásmo volného obchodu
 - Celní unie
 - Primární hospodářská unie
 - Rozvinutá hospodářská unie
 - Formativní hospodářská a měnová unie
 - Komplexní hospodářská a měnová unie
 - Hospodářská a politická unie
- Z mikroekonomického hlediska se globalizace projevuje rozšiřováním **nadnárodních společností** – právnické osoby a osoby bez právní subjektivity, které jsou tvořeny mateřskými podniky a jejich zahraničními afilacemi
- Vznik nadnárodní společnosti:
 - fúze
 - akvizice
 - konsolidace
 - konglomerát

Světový obchod a obchodní politika

- *Zahraniční (mezinárodní) obchod* - rozhodující faktor, který ovlivňuje ekonomický růst a rozvoj nejen ekonomik národních, ale také ekonomiky světové
- Příčiny ZO:
 - odlišnost přírodních a výrobních podmínek mezi oblastmi,
 - rostoucí výnosy z rozsahu,
 - rozdíly ve spotřebitelském vkusu,
 - konflikt mezi výrobou a spotřebou
- Funkce ZO:
 - funkce transformační,
 - funkce růstová,
 - funkce bariérová,
 - funkce interakční.

Teorie mezinárodního obchodu

- *Merkantilisté* (Thomas Mun, David Hume)
- *Klasická teorie MO*
 - Teorie alternativních nákladů
 - Teorie absolutních výhod (Adam Smith)
 - Teorie komparativních výhod (David Ricardo)
- *Neoklasická teorie MO*
 - Teorie vybavenosti výrobními faktory (Heckscher-Ohlinův teorém)
 - Stolper-Samuelsonův teorém
 - Standardní teorie MO (Paul Krugman)

Obchodní politika státu

- **Obchodní politika státu** - souhrn zásad a jim odpovídajících prostředků, kterými stát působí na stimulaci nebo zeslabení vývojových tendencí zahraničního obchodu.
- Principy:
 - Liberalismus
 - Protekcionismus
- *Clo* – poplatek vybíraný za zboží přecházející hranice země
- *Kvóta* (množstevní omezení) – stanovení množství výrobků, které je možno dovézt v daném období a nad toto množství je dovoz zakázán

Mezinárodní obchodní dohody

- Historie
 - Tordesillaská smlouva
 - Methuenova smlouva
 - Cobden-Chevalierova smlouva
 - Smoot-Hawleyův zákon
- Všeobecná dohoda o clech a obchodu GATT
 - září 1947
 - *mnohostranná obchodní dohoda obsahující pravidla pro řízení obchodu a pro fórum, Světovou obchodní organizaci (WTO), k jednání o obchodních záležitostech a řešení obchodních sporů mezi členy*
 - Principy:
 - nediskriminace (doložka nejvyšších výhod)
 - liberalizace
 - multilateralita
 - konsolidace
 - parita
- Světová obchodní organizace WTO
 - instituce ovlivňující mezinárodní obchod

Světový pohyb výrobních faktorů

- Světový pohyb VF se dělí na:
 - **Mezinárodní pohyb vědeckotechnických poznatků**
 - legální komerční
 - legální nekomerční
 - nelegální
 - transfery technologické, designů, ochranných známek a průmyslových vzorů
 - **Mezinárodní pohyb pracovní síly**
 - ekonomické příčiny (rozdíly v ceně pracovní síly, hledání půdy a zkušeností)
 - neekonomické příčiny (politické, vojenské, rasové, náboženské, národnostní)
 - **Mezinárodní pohyb kapitálu**
 - motivy – dosahování vyšších zisků, preferenční postavení rozvojových států, hledání odbytových trhů, překonávání překážek mezinárodního obchodu
 - hledisko – formy, zúčastněných subjektů, vlastnictví, charakteru umístění, času

Mezinárodní měnové vztahy

- **Mezinárodní měnové vztahy** - vzájemné peněžní vztahy mezi zeměmi ve světové ekonomice, které jsou regulované mezinárodním měnovým systémem
- **Mezinárodní měnový systém** - souhrn vzájemných vazeb mezi měnami a měnovými systémy jednotlivých ekonomik
- K realizaci mezinárodních měnových vztahů je nutná existence mezinárodních peněz
 - mezinárodní obchodní měna (zprostředkování a oceňování mez. obchodních transakcí)
 - mezinárodní rezervní měna

Devizové kurzy

- *Devizový kurz* – cena národní peněžní jednotky vyjádřená jinou měnou
- Systémy devizových kurzů:
 - tři ***systémy pevných devizových kurzů***
 - systém vázaný na jednu měnu,
 - systém vázaný k měnovému koši
 - systém založený na omezené pohyblivosti kurzů
 - a dva ***systémy pohyblivých devizových kurzů***
 - systém založený na volné pohyblivosti kurzů (čistý floating)
 - systém založený na řízené pohyblivosti kurzů (řízený floating)

Mezinárodní měnové instituce

▪ *Mezinárodní měnový fond*

- mezinárodní měnová a finanční instituce ustanovená jako specializovaná odborná organizace OSN
- cíle IMF:
 - zabraňovat prudkým výkyvům devizových kurzů a přispívat k jejich stabilitě,
 - napomáhat rozvoji světového obchodu,
 - poskytovat členským státům devizové úvěry k vyrovnávání přechodných obtíží v jejich platebních bilancích,
 - podporovat mezinárodní spolupráci v měnových otázkách,
 - přispívat k rozvoji a růstu mezinárodního obchodu
 - zmírňovat a zkracovat nerovnováhu v platebních bilancích členských zemí

▪ *Banka pro mezinárodní platby*

- nejstarší mezinárodní finanční instituce (1930)
- koordinace spolupráce centrálních bank členských zemí
- zabezpečení reparačních plateb a dohledu nad půjčkami členským zemím
- depozitní činnost, směna valut a clearing,
- po druhé světové válce ze začala zabývat taktéž poskytováním úvěrů, eskontem směnek či operacemi spojenými se zlatem (tyto činnosti pouze ale vůči centrálním bankám, ne vládám či soukromým subjektům)

Vývoj mezinárodního měnového systému

- **Mezinárodní měnový systém (MMS)** - souhrn vzájemných vazeb mezi měnami a měnovými systémy jednotlivých ekonomik
- Etapy vývoje MMS:
 - **období před zlatým standardem**, které se datuje přibližně do roku 1870
 - **období klasického zlatého standardu** v letech 1870 až 1914
 - **období mezi světovými válkami**, tedy období 1914 až 1939
 - **Bretton-woodský měnový systém**, který probíhal v letech 1945 až 1971
 - **období po rozpadu Bretton-woodského systému** od roku 1973 až po současnost

Centra světové ekonomiky

- země či skupina zemí (např. integrační seskupení vyššího stupně), jež jsou na vysokém stupni ekonomického rozvoje a významným způsobem se podílejí na celkovém světovém ekonomickém potenciálu a na něž jsou prostřednictvím těsných ekonomických vztahů navázány další země
- Tři centra – USA, Japonsko, Evropská unie
 - USA
 - nejvyspělejší
 - největší geograficky
 - nejméně stabilní vnější rovnováha
 - nejvíce palivově a surovinově soběstačné
 - Japonsko
 - nejmenší
 - nejvíce závislé na zahraničním obchodě
 - nejméně otevřená ekonomika
 - EU
 - největší hospodářský subjekt
 - nejnižší ekonomická úroveň
 - nejvíce otevřené centrum

Potenciální centra SE

- Čína
 - třetí největší země na světě
 - nejlidnatější země na světě
 - vysoké tempo růstu HDP (7-8 % v průměru)
 - rozvojová ekonomika s industriální strukturou
 - gradualistická metoda přechodu na tržní hospodářství (reformy realizovány postupně)
 - tendence otevírání se světu
- Rusko
 - největší stát světa
 - ekonomická úroveň vyšší než v Číně
 - šoková metoda přechodu na tržní hospodářství
 - moderní struktura ekonomiky
 - stále velká uzavřenost

-
- Děkuji za pozornost...